

Г. П. ПИВТОРАК
З ІСТОРІЇ ВЛАСНИХ ІМЕН: АЛІСА, АЛЬБЕРТ, ЕДГАР, ЕДУАРД

На відміну від звичних і поширених у нас ще з часів Київської Русі християнських імен *Іван, Василь, Микола, Михайло, Петро, Віра, Надія, Софія* тощо такі імена, як *Аліса, Альберт, Едгар, Едуард* та ін. з'явилися у східних слов'ян порівняно недавно — приблизно з початку XVIII ст. і були пов'язані з реформаторською діяльністю Петра I, який у своїх нововведеннях орієнтувався на Західну Європу. Пізніше, в минулому столітті, чимало екзотичних західноєвропейських власних імен людей принесла мода на все іноземне, особливо французьке. Щоб виглядати «культурнішими», окремі пани та деякі верстви міського населення (лихварі, чиновники) стали вишукувати для своїх дітей і впроваджувати у побутовий ужиток незвичні імена з французьких, англійських та німецьких словників. Так з'явилися у нас Ельвіри, Луїзи, Жанетти, Емілії, Стелли, Едуарди, Річарди і т. п. Із зникненням панівних верств суспільства, які відгороджувалися від простого народу, занепала мода й на екзотичні іноземні імена. Проте і в наш час деякі батьки дають дітям такі імена — переважно на честь відомих учених, письменників, прогресивних суспільно-політичних діячів, героїв художніх творів тощо. Майже 20 років тому газета «Комсомольская правда» запропонувала своїм читачам анкету, перший пункт якої запрошував батьків розповісти про їхню дитину і пояснити, чому для неї обрали саме таке ім'я. У відповідь надійшло понад 4 тисячі листів. Огляд цих листів, що називався «Як обирають імена», був опублікований в останньому номері газети за 1967 р. Серед них були, наприклад, такі: «Нашого сина ми назвали Артуром на честь героя роману Л. Войнич «Овід». Інший хлопчик, як пояснили батьки, дістав ім'я Альберт на честь великого вченого Альберта Ейнштейна. Едуардом назвали синів шанувальники батька космонавтики Едуарда Ціолковського і прихильники популярного футболіста Едуарда Малофєєва і т. д.

Що ж означають та звідки походять ці імена?

Жіноче ім'я *Аліса* прийшло до нас із англійської мови. Англ. Alice походить від ст.-фр. Aliz, а це — від д.-в.-н. Adalhaid — того самого слова, від якого утворилося інше жіноче ім'я — нім. Adelaide, фр. Adelaide, рос. *Аделаїда* і укр. *Аделаїда*. Д.-в.-н. Adalhaid утворене від adal «(благородний) рід, родина, походження». Отже, *Аліса* — «дитина з шляхетного роду, благородного походження».

Чоловіче ім'я *Альберт* запозичене з французької мови, а фр. Albert запозичене з давньоверхньонімецької мови, де воно мало форму Adalbert, утворену з двох основ: adal-«шляхетність, благородство» і -bert, яка походить від слова beraht «яскравий, блискучий, світлий». Отже, *Альберт* — це «блискучий (ясний) своєю шляхетністю, своїм благородством».

Імена *Едгар* і *Едуард* прийшли спочатку в інші західноєвропейські мови з англійської. Англійське ім'я Edgar походить від д.-англ. Eadgar, утвореного з основ ead-«багатство, достаток, щастя» і -gar «спис». Таким чином, *Едгар* — це «спис щастя». Ім'я *Едуард* походить від англ. Edward, а це — від д.-англ. Eadward — складного слова, утвореного з тієї самої основи ead-, що і в *Едгар* «багатство, достаток, щастя» і основи -weard «сторож», тобто «страж багатства, достатку, щастя». Поряд з поширеним у багатьох народів ім'ям *Едуард* в англійських країнах широко вживається й Edward, яке в східнослов'янських мовах передається написанням *Едвард* (рос, білор.), укр. *Едеавд*.